



معاونت ترویج و مشارکت مردمی
دفتر آموزش روستاییان



جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهادسازندگی

مدیریت پرورش شتر داشتی

استاندارد
مهارت
و آموزشی

پرورش دام

کد: ۷۷-۲۱۱۸۰۱۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ



□ شناسنامه استاندارد آموزشی:

- عنوان دوره: مدیریت پرورش شتر داشتی
- عنوان رشته: پرورش دام
- تهیه و تدوین: گروه آموزشهای فنی و حرفه‌ای غیررسمی - هسته کارشناسی برنامه‌ریزی آموزشی - درسی امور دام
- ناشر: معاونت ترویج و مشارکت مردمی - دفتر آموزش روستایان
- تاریخ انتشار: پاییز ۱۳۷۸
- نوبت چاپ: اول

این استاندارد آموزشی براساس اعلام نیاز معاونت امور دام -
تهیه و تدوین گردیده است.

فهرست مطالب

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۴	۱- مقدمه
۵	۲- تعریف مفاهیم و اصطلاحات
۶	۳- تعریف دوره
۶	۴- مشخصات کلی دوره
۷	۵- هدفهای دوره
۱۲	۶- فرصت‌های شغلی
۱۲	۷- مخاطبین دوره (کارآموزان)
۱۳	۸- مربیان دوره
۱۴	۹- محتوای آموزشی دوره
۱۶	۱۰- فضاهای آموزشی
۱۷	۱۱- شرایط قبولی و اعطاء گواهینامه
۱۸	۱۲- جدول مهارتها و تواناییهای کارآموزان
۱۹	۱۳- جدول محتوای آموزشی و سرفصلها
	ضمیمه
	پرسشنامه‌های نظرخواهی از استاندارد آموزشی
۱	بخش اول: ویژه مربیان آموزشی
۲	بخش دوم: ویژه کارآموزان دوره
۳	بخش سوم: ویژه مجریان آموزشی

مقدمه

برگزاری دوره‌های آموزشی اعم از رسمی و غیررسمی هنگامی کارآمد و اثربخش خواهد بود که از اصول برنامه‌ریزی آموزشی پیروی کرده باشد. بدیهی است این امر موجب می‌گردد تمامی فعالیتهای آموزشی به سوی هدفهای دوره، همسو و متمرکز شوند به این جهت امروزه دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت برای دوره‌های آموزشی گوناگون «استانداردهای آموزشی» لازم را تدوین نموده و به کار می‌گیرند.

استانداردهای آموزشی حاوی مزایای فراوانی هستند به ویژه، یکسان سازی کمی و کیفی دوره‌ها در سطح کشور، تحقق بهتر و آسانتر تداوم یادگیری، برنامه‌ریزی منطقی‌تر دوره‌های آتی، میسر ساختن آموزش برنامه‌ریزی شده مادام‌العمر، تنظیم و پیش‌بینی دقیق بودجه و اعتبارات و بالاخره نظم بخشیدن به فعالیتهای آموزشی برنامه‌ریزان برخی از مزایای استانداردهای آموزشی است.

بنابراین، توجه مجریان دوره‌های آموزشی را به این نکته جلب می‌کند که یکی از هدفهای عمده تهیه استاندارد آموزشی حاضر، کمک به سازماندهی منطقی فعالیتهای آنان در جنبه‌های اجرای دوره‌های آموزشی است. از این رو قبل از هرچیز ضروری است که برای هر یک از اجزای دوره‌های آموزشی، اصول و شرایط برگزاری آن را با مراجعه به استاندارد درک نمایند، سپس عملیات اجرایی خود را تنظیم کنند. امتیاز این امر آن است که تمامی زحمات و تلاشهای برگزارکنندگان از نظم لازم برخوردار شده و موفقیت آنان در انجام امور محوله تضمین خواهد شد. بدیهی است چنانچه یک دوره آموزشی چند بار در سال برگزار شود با به کارگیری استاندارد، می‌توان مطمئن شد که اجرای تمام دوره‌ها از نظر کمی و کیفی دارای استاندارد یکسان خواهند بود و عملیات برنامه‌ریزی تمامی دوره‌های بعدی نیز با اطمینان خاطر و بینش بهتری انجام خواهد شد.

مفاهیم و اصطلاحات

تعریف برخی از مفاهیم و اصطلاحات بکارگرفته شده در این استاندارد به شرح ذیل است:
مدیر پرورش شترداستی: به فردی گفته می‌شود که ضمن آشنایی از دانش فنی (مدیریت پرورش، تولید مثل، تغذیه و ...) مهارت‌های علمی و عملی لازم را جهت انجام عملیات اصولی پرورش شترداستی بدست آورده باشد.

- محتوای آموزشی: مجموعه اطلاعات، دانش و مهارت‌هایی است که طی یک دوره آموزشی به مخاطبین (کارآموزان) ارائه می‌شود و هدف برنامه‌ریزان دوره آن است که این مجموعه اطلاعات و مهارت‌ها را کارآموزان بخوبی و بطور صحیح بیاموزند.

حیطه شناختی: عبارتست از یادگیری آن بخش از محتوای آموزشی که عمدتاً جنبه نظری داشته و غالباً مستلزم تلاش و فعالیت‌های ذهنی است که منجر به داشتن اطلاعات فنی کامل از محتوای آموزشی می‌شود.

حیطه مهارتی: عبارتست از قدرت به انجام درآوردن یک کار که به حرکات بدنی مشخص برای انجام یک فعالیت و عملکرد منظم مربوط می‌شود.

ارزشیابی تشخیصی (ارزشیابی ابتدای دوره): این نوع ارزشیابی آموخته‌های قبلی و تجارب کارآموزان را که لازمه یادگیری مطالب جدید است می‌سنجد و با این ارزشیابی مربی به نقطه شروع فعالیت‌های آموزشی پی می‌برد.

ارزشیابی تکوینی (ارزشیابی حین دوره): این نوع ارزشیابی در جریان آموزش (حین اجراء دوره) انجام می‌گیرد.

ارزشیابی نهایی (پایان دوره): در پایان دوره از کارآموزان به شرح ذیل آزمون بعمل خواهد آمد:

- ۱- آزمون کتبی که بمنظور ارزیابی آموخته‌های کارآموزان در طول دوره بعمل می‌آید.
- ۲- آزمون عملی که برای ارزیابی میزان مهارت و توانایی‌های کارآموزان در خصوص محتوای عملی دوره بعمل می‌آید.

تعریف دوره

دوره «مدیریت پرورش شتر داستی»: دوره‌ای است که طی آن کارآموزان دانش فنی و مهارت‌های لازم در زمینه اصول پرورش صحیح شتر داستی را فرا می‌گیرند.

مشخصات کلی دوره آموزشی

شرایط شرکت در دوره	شاغل بعنوان شتردار علاقتمندی به حرفه پرورش شتر
مشخصات کارآموز	جنسیت: مرد سطح سواد: حداقل خواندن و نوشتن برای شاغلین و پایان دوره اجدایی برای غیر شاغلین علاقمند به این حرفه سن: حداقل ۱۸ سال
مدت دوره	۱۲ روز
کل ساعات دوره	۴۴/۴۵ [۱۸/۴۵] ساعت نظری و ۲۶ ساعت عملی] روزانه ۴ ساعت
ظرفیت پذیرش هر دوره	حداقل ۱۵ و حداکثر ۲۰ نفر
شیوه اجرا	نظری و عملی - روزانه
کادر آموزشی	- یکنفر کارشناس علوم دامی برای تدریس محتوای نظری و عملی مسایل پرورشی - یکنفر کارشناس دامپزشکی برای تدریس محتوای نظری و عملی در زمینه بهداشت و بیماریها
شرایط قبولی کارآموز	- کسب نمره حداقل ۱۴ (میانگین نمرات نظری و عملی) - نداشتن غیبت بیش از $\frac{1}{5}$ کل ساعات دوره (بیش از ۱۶ ساعت غیبت موجه یا غیر موجه نداشته باشد)
کادر اجرایی	- مدیریت ترویج و مشارکت مردمی استان - اداره ترویج شهرستان - مرکز آموزش روستاییان

هدفهای دوره

هدفهای اساسی دوره «مدیریت پرورش شترداشتی» به تفکیک عبارتند از:

۱- هدفهای اختصاصی

تربیت نیروی انسانی ماهر در زمینه پرورش شترداشتی.

۲- هدفهای آموزشی

۱- ۲ هدف کلی: هدف کلی این دوره عبارتند از تربیت نیروی انسانی ماهر در سطح

مدیریت پرورش شترداشتی، در جنبه‌های شناختی و مهارتی.

۲- ۲ هدفهای جزئی: هدفهای آموزشی - جزئی - دوره برای ارتقاء سطح شناخت و

مهارت کارآموزان به شرح زیر است:

- کسب شناخت در زمینه کلیات پرورش شتر شامل (اهمیت پرورش شتر، استفاده بهینه

از مرتع، مزیت پرورش شتر به دیگر حیوانات)

- کسب شناخت در زمینه منشاء، تاریخچه شترداری، جمعیت و پراکنش شتر در

ایران و جهان

- کسب شناخت در زمینه طبقه‌بندی شتر از نظر شکل ظاهر (یک کوهانه و دو کوهانه)،

براساس نوع استفاده (بارکشی و سواری)، عملکرد (تولید)

- کسب شناخت در زمینه شترهای شیری، گوشتی دنیا

- کسب شناخت در مورد شترهای دو منظوره و ایرانی

- کسب شناخت در زمینه دورگ گیری در شتر و خصوصیات کلی نژادهای شیری،

گوشتی و دونده

- کسب شناخت و مهارت در مورد شیر شتر و ترکیبات آن و اهمیت استفاده از آن و

لبنیات سازی شیر شتر

- کسب شناخت و مهارت در زمینه گوشت شتر و مقایسه آن با گوشت سایر

نشخوارکنندگان

- کسب شناخت در مورد الیاف و پوست شتر و استفاده از آن در صنایع روستایی
 - کسب شناخت در مورد اهمیت مراتع در تغذیه شتر و دسته‌بندی آن و ظرفیت مراتع
 برحسب تعداد شتر

- کسب شناخت در مورد گیاهان و درختچه‌های مورد علاقه شتر
 - کسب شناخت و مهارت در مورد گیاهان سمی موجود در مرتع و اثرات آن بر روی شتر
 - کسب شناخت در مورد عادات چرای شتر در مرتع و مقایسه آن با نشخوارکنندگان دیگر
 - کسب شناخت در زمینه اهمیت چرای مخلوط شتر با گوسفند و گاو
 - کسب شناخت و مهارت در مورد روشهای علمی بهره‌برداری از مراتع (قرق، تناوب
 چرا، مدت بهره‌برداری و ...)

- کسب شناخت در زمینه روشهای کمک به احیاء و تجدید پوشش گیاهی مراتع
 - کسب شناخت و مهارت در مورد آشنایی با دستگاه تولید مثل
 - کسب شناخت در زمینه آشنایی با دستگاه تولید مثل شتر ماده (ارونه) و شتر نر (لوک)
 - کسب شناخت در مورد بلوغ جنسی در شتر نر و ماده و زمان استفاده از آنها در
 جفتگیری و باروری

- کسب شناخت و مهارت در زمینه سیکل فحلی در شتر (یک کوهانه و دو کوهانه)
 - کسب شناخت در مورد مستی شتر و علائم آن در شتر نر
 - کسب شناخت در زمینه فصل فحلی شتر و روش جفتگیری آن
 - کسب شناخت در مورد (طول مدت آبستنی و روش تشخیص آن و بازدهی تولید مثل و
 دلایل کاهش بازدهی آن)

- کسب شناخت در مورد رشد و تلفات دیلاق‌ها در دوره جنینی و مراحل زایش و علائم آن
 - کسب شناخت در زمینه دوره شیردهی و روند آن با توجه به سن و زمان خشک کردن
 و خشک شدن شتر

- کسب شناخت در مورد جایگاه و ابعاد آن برای شتر

- کسب شناخت در زمینه آشنایی با تشریح و فیزیولوژی دستگاه گوارش شتر
 - کسب شناخت در مورد مزیت تغذیه‌ای شتر بر سایر نشخوار کنندگان شامل (ماده خشک مصرفی، قابلیت هضم و جذب، عادت به تغذیه با پروتئین پایین) و منابع غذایی شتر (یونجه، کاه، جو، تفال و ...)

- کسب شناخت در مورد نیاز غذایی شتر نر در فصل جفتگیری و بعد از آن
 - کسب شناخت در مورد احتیاجات و تغذیه شتر در مراحل آخر آبستنی و تغذیه دیلاق از تولد تا شیرگیری و از ۱ تا ۳ سالگی (نر و ماده)
 - کسب شناخت در زمینه احتیاجات غذایی شتر در مراحل مختلف شیردهی و در مرحله

خشکی

- کسب شناخت در مورد مقدار نیاز آب شتر و تأثیر آن در تولید و رشد آن
 - کسب شناخت در زمینه تأثیر رعایت اصول بهداشت جایگاه و مراتع در پرورش شتر شامل (خروج کود، ضد عفونی جایگاه و بدن دام، روش‌های بهداشت مراتع)
 - کسب شناخت در مورد مواد ضد عفونی کننده مورد استفاده در شترداری
 - کسب مهارت در زمینه روش‌های سمپاشی آنها در جایگاه و بدن دام
 - کسب شناخت در مورد بیماری‌های مهم میکروبی و عفونی شتر و روش‌های پیشگیری

از آنها

- کسب شناخت و مهارت در زمینه انگل‌های داخلی و خارجی شتر و روش‌های مبارزه و پیشگیری از آنها

- کسب شناخت در مورد بیماری‌های مهم پوستی شتر و روش مبارزه و پیشگیری از آنها
 - کسب مهارت در بازدید از یک شترداری بزرگ در کشور و دامپزشکی استان
 ۲-۳ هدف‌های رفتاری: انتظار می‌رود در پایان دوره کارآموزان بتوانند به سطح آگاهی و توانایی‌های ذیل نایل شوند:

- مفاهیم اساسی و کلیات پرورش شتر شامل (اهمیت پرورش شتر، استفاده بهینه از

- مرتع، مزیت پرورش شتر به دیگر حیوانات را تعریف و توصیف کنند.
- منشاء و تاریخچه شترداری و جمعیت و پراکنش شتر در ایران و جهان را بیان کنند.
- شترها را از نظر شکل ظاهری (یک کوهانه و دو کوهانه) و براساس نوع استفاده (بارکشی و سواری)، عملکرد (تولید) را بطور مشخص طبقه‌بندی کنند.
- شترهای شیری و گوشتی دنیا را فهرست کنند.
- شترهای دو منظوره و ایرانی را مشخص کنند.
- ضمن آشنایی با دورگ‌گیری در شتر، خصوصیات کلی نژادهای شیری، گوشتی و دونده را توضیح دهند.
- شیر شتر و ترکیبات آن را به اجزاء خود توصیف کنند و با توجه آن به تنهایی بتوانند لبنیات مورد نظر را بسازند
- بتوانند گوشت شتر را از نظر شکل ظاهری بشناسند و در عمل آن را از سایر نشخوارکنندگان تمیز بدهند.
- الیاف و پوست شتر و نحوه استفاده از آن را در صنایع توضیح دهند.
- با اهمیت مراتع در تغذیه شتر و دسته‌بندی آن آشنا شوند و ظرفیت مراتع را برحسب تعداد شتر بیان کنند.
- گیاهان و درختچه‌های مورد علاقه شتر را مشخص کنند.
- گیاهان سمی موجود در مراتع و اثرات آن برروی شتر را فهرست کنند و به تنهایی آن را طبقه‌بندی و نشان دهند.
- عادات چرای شتر در مراتع و مقایسه آن با نشخوارکنندگان دیگر را بیان کنند.
- اهمیت چرای مخلوط شتر با گوسفند و گاو را به اجزاء تقسیم کنند.
- روشهای علمی بهره‌برداری از مراتع (قرق، تناوب چرا، مدت بهره‌برداری و ...) را توضیح دهند و از مراتع نمونه از نزدیک بازدید نمایند.
- با روشهایی که به احیاء و تجدید پوشش گیاهی مراتع کمک می‌کنند آشنا شوند.

- دستگاه تولید مثل شتر را توصیف کنند و به تنهایی اجزاء دستگاه گوارش را تفکیک و عملاً نشان دهند.
- دستگاه تولید مثل شتر ماده و شتر نر را تمیز دهند.
- بلوغ جنسی در شتر نر و ماده و زمان استفاده از آنها در جفتگیری و باروری را مشخص کنند.
- سیکل فحلی در شتر (یک کوهانه و دو کوهانه) را به ترتیب توضیح دهند و آن را در نمایش فیلم نشان دهند.
- مستی شتر و علائم آن را در شتر نر توصیف کنند.
- فصل فحلی شتر و روش جفتگیری آن را توصیف کنند.
- موارد مربوط به طول مدت آبستنی، روش تشخیص آن و بازدهی تولید مثل و دلایل کاهش بازدهی آن را بدانند.
- رشد و تلفات دیلاق‌ها در دوره جنینی و مراحل زایش و علائم آن را بیان کنند.
- دوره شیردهی شتر و روند آن را با توجه به سن و زمان خشک کردن و خشک شدن در یک نمودار نشان دهند.
- بتوانند جایگاه و ابعاد آن را برای شتر محاسبه کنند.
- فیزیولوژی دستگاه گوارش شتر را تشریح و اجزاء آن را به تفکیک نشان دهند.
- مزیت تغذیه‌ای شتر بر سایر نشخوار کنندگان شامل (ماده خشک مصرفی، قابلیت هضم و جذب، عادت به تغذیه با پروتئین پایین) منابع غذایی شتر (یونجه، کاه، جو، تفال و ...) را به تفکیک توضیح دهند.
- نیاز غذایی شتر نر در فصل جفتگیری و بعد از آن را بیان کنند.
- احتیاجات اساسی تغذیه شتر در مراحل آخر آبستنی و تغذیه دیلاق از تولد تا شیرگیری و از ۱ تا ۳ سالگی (نر و ماده) را تجزیه و تحلیل و به تفکیک تشریح کنند.
- در مورد احتیاجات غذایی شتر در مراحل مختلف شیردهی و در مرحله خشکی توضیح

دهند.

- مقدار نیاز آب شتر و تأثیر آن در تولید و رشد آن تشخیص دهند.
- در زمینه تأثیر رعایت اصول بهداشت جایگاه و مراتع در پرورش شتر شامل (خروج کود، ضد عفونی جایگاه و بدن دام، و روش‌های بهداشت مراتع) را توضیح دهند.
- مواد ضد عفونی کننده مورد استفاده در شترداری را بشناسند و هریک را نام ببرند.
- بتوانند به تنهایی سمپاشی جایگاه و بدن دام را انجام دهند.
- بیماریهای مهم میکروبی و عفونی شتر و روشهای پیشگیری از آنها را بشناسند و هریک را توصیف کنند.
- بتوانند انگلهای داخلی و خارجی شتر و روشهای مبارزه با آن را در یک چارت نشان دهند و داروهای مخصوص هر انگل را به شتر بخورانند.
- از یک شترداری بزرگ در کشور و دامپزشکی استان از نزدیک بازدید نمایند و هریک از موارد مطرح شده در سرفصل‌ها را بازشناسی و تمرین نمایند.

فرصتهای شغلی

- کارآموزان پس از گذراندن دوره آموزشی «مدیریت پرورش شترداشتی» قادر خواهند بود که از فرصتهای شغلی زیر استفاده کنند:
- ۱- کسب درآمد بیشتر از طریق پرورش شتر
 - ۲- ایجاد فرصت مناسب برای اشتغال به کار پرورش شترداشتی و کسب درآمد از اینراه برای افراد علاقمند به حرفه پرورش شتر.

مخاطبین دوره (کارآموزان)

- در دوره آموزشی «مدیریت پرورش شترداشتی» کارآموز به کسانی اطلاق می‌گردد که حداقل شرایط ذیل را دارا باشند:

الف - علاقمند به حرفه پرورش شترداشتی و یا شترداری باشند.

ب - سواد آنها حداقل درحد خواندن و نوشتن برای شترداران و پایان دوره ابتدایی برای غیر شاغلین داوطلب باشد.

ج - سن وی کمتر از ۱۸ سال نباشد.

● **یادآوری (۱):** تعداد کارآموزان برای تشکیل و برگزاری هر دوره باید حداقل ۱۵ نفر و حداکثر ۲۰ نفر باشد.

● **یادآوری (۲):** برای شرکت در این دوره تمامی افراد بومی واجد شرایط منطقه می‌توانند شرکت نمایند اما مروجین امور دام، شاغلین بخش (بویژه کسانی که دوره‌های ترویجی را گذرانده باشند) و فارغ‌التحصیلان شاخه کاردانش و دبیرستانهای فنی و حرفه‌ای امور دام جهاد در اولویت قرار دارند.

● **یادآوری (۳):** در بین متقاضیان غیرشاغل و واجد شرایط اولویت اول با فارغ‌التحصیلان دوره‌های آموزش روستاییان می‌باشد.

مربیان دوره

مربیان دوره آموزشی «مدیریت پرورش شترداشتی» کسانی هستند که:

- در زمینه پرورش شتر دارای تجارب کافی باشند (حداقل ۲ سال).

- از عهده تدریس محتوای آموزشی علمی و عملی دوره برآیند.

- تحصیلات آنان حداقل در حد کارشناسی باشد.

● **یادآوری ۱:** تشخیص صلاحیت علمی مربیان مذکور باید مطابق دستورالعملهای صادر شده از سوی دفتر آموزش روستاییان انجام می‌گیرد.

● **یادآوری ۲:** در تدریس دوره اولویت با مربیانی است که دوره‌های ویژه تربیت مربی را طی کرده باشند.

● یادآوری ۳: برای تدریس دوره، حداقل استفاده از ۲ مربی به شرح زیر

ضروری و الزامی است:

- کارشناس علوم دامی برای تدریس محتوای نظری و عملی مرتبط با

مسایل پرورشی دوره.

- کارشناس دامپزشکی برای تدریس محتوای نظری و عملی مرتبط با

بهداشت و بیماریها.

محتوای آموزشی دوره:

محتوای دوره آموزشی «مدیریت شترداستی»؛ مجموعاً ۴۴/۴۵ ساعت که از این مقدار ۱۸/۴۵ ساعت آن به آموزش مباحث نظری و ۲۶ ساعت آن به آموزش عملی اختصاص دارد. در این دوره روزانه ۴ ساعت تدریس می‌شود که مجموعاً ۱۲ روز طول خواهد کشید. محتوای آموزشی این دوره به تفکیک محتوای نظری، عملی و نیز عملی/نظری (توأم) به شرح زیر است:

۱- محتوای نظری دوره:

محتوای نظری مجموعاً ۱۵/۴۵ ساعت از دوره را به خود اختصاص داده است که شامل سرفصل‌های زیر می‌باشد:

مقدمه و اهمیت پرورش شتر، استفاده بهینه از مرتع [پانزده دقیقه]، تاریخچه و پراکنش شتر در ایران و جهان [نیم ساعت]، طبقه‌بندی شتر از نظر شکل ظاهری (یک کوهانه و دو کوهانه) [پانزده دقیقه]، طبقه‌بندی شتر براساس نوع استفاده (بارکشی و سواری) و عملکرد (تولید) [یک ساعت]، آشنایی با شترهای شیری و گوشتی دنیا [نیم ساعت]، آشنایی با شترهای دو منظوره و شترهای ایرانی [پانزده دقیقه]، دورگ‌گیری در شتر و اهمیت آن [پانزده دقیقه]، خصوصیات کلی نژادهای شیری، گوشتی و دونده [پانزده دقیقه]، الیاف و پوست شتر و استفاده از آن در صنایع روستایی [نیم ساعت]، اهمیت مراتع در تغذیه شتر

[پانزده دقیقه]، دسته‌بندی مراتع و ظرفیت برحسب تعداد شتر و آشنایی با گیاهان و درختچه‌های مورد علاقه شتر [چهل و پنج دقیقه]، عادات چرای شتر در مرتع و مقایسه آن با نشخوار کنندگان دیگر [نیم ساعت]، اهمیت چرای مخلوط شتر با گاو و گوسفند [نیم ساعت]، روشهای کمک به احیاء و تجدید پوشش گیاهی مراتع [پانزده دقیقه]، آشنایی با دستگاه تولید مثل شتر ماده و نر (ارونه و لوک) [نیم ساعت]، بلوغ جنسی در شتر نر و ماده و زمان استفاده از آنها در جفتگیری و باروری [نیم ساعت]، علائم فعلی و زمان مناسب جفتگیری و مستی و علائم آن در شتر نر [نیم ساعت]، طول مدت آبستنی و روش تشخیص آبستنی [نیم ساعت]، بازدهی تولید مثل و دلایل کاهش بازدهی تولید مثل در شتر و رشد و تلفات دیلاقی‌ها در دوره جنینی [نیم ساعت]، مراحل زایش و علائم آن و توصیف آغوز و اهمیت تغذیه آن به دیلاق [نیم ساعت]، دوره شیردهی شتر و روند و ابعاد آن در شتر [یک ساعت]، آشنایی با تشریح و فیزیولوژی دستگاه گوارش شتر [نیم ساعت]، شناخت روند تغذیه شتر و مزیت تغذیه‌ای شتر بر سایر نشخوار کنندگان [چهل و پنج دقیقه]، تغذیه دیلاق از تولد تا شیرگیری و احتیاجات غذایی آن [نیم ساعت]، تغذیه شتر یک تا سه ساله نر و ماده [نیم ساعت]، احتیاجات غذایی و تغذیه شتر در مراحل آخر آبستنی و مراحل شیردهی [چهل و پنج دقیقه]، احتیاجات غذایی شتر و تغذیه آن در مراحل خشکی [پانزده دقیقه]، احتیاجات غذایی شتر نر در فصل جفتگیری و بعد از آن [پانزده دقیقه]، مقدار نیاز آب شتر و تأثیر آن در تولید و رشد حیوان [پانزده دقیقه]، اصول بهداشت در جایگاه و مراتع در پرورش شتر شامل (خروج کود، ضد عفونی جایگاه و بدن دام و روش‌های بهداشت مراتع) [نیم ساعت]، مواد ضد عفونی کننده مورد استفاده در شترداری و روشهای سمپاشی آنها در جایگاه و بدن دام [نیم ساعت]، بیماریهای مهم میکروبی و عفونی شتر و روشهای پیشگیری از آنها [نیم ساعت]، بیماریهای مهم پوستی شتر و روش مبارزه و پیشگیری از آنها [نیم ساعت].

۲- محتوای عملی دوره

محتوای عملی دوره مجموعاً ۱۲ ساعت است که شامل سرفصل‌های ذیل می‌باشد.

بیماریهای مهم شتر [دو ساعت]، بازدید از یک شترداری بزرگ در کشور [شش ساعت]، بازدید از دامپزشکی استان [چهار ساعت].

۳- محتوای نظری/ عملی (توأم) دوره

محتوای نظری و عملی دوره مجموعاً ۱۷/۵ ساعت است که از این مقدار ۳ ساعت مباحث نظری و ۱۴ ساعت عملی را به خود اختصاص داده است. سرفصلهای این بخش می‌بایستی هم بصورت نظری و هم عملی تدریس شود. سرفصلهای مربوطه به شرح ذیل است:

- شیر شتر و ترکیبات آن و اهمیت استفاده از آن [ن: نیم ساعت و ع: دو ساعت]*

- گوشت شتر و مقایسه آن با گوشت سایر نشخوار کنندگان [ن: پانزده دقیقه و ع: یک

ساعت]

- گیاهان سمی موجود در مرتع و اثرات آن بر روی شتر [ن: پانزده دقیقه و ع: دو ساعت]

- روشهای علمی بهره‌برداری از مرتع (قرق و تناوب چرا، مدت بهره‌برداری و ...) [ن:

پانزده دقیقه و ع: دو ساعت]

- آشنایی با دستگاه تولید مثل شتر [ن: یک ساعت و ع: سه ساعت]، سیکل فحلی در شتر

(یک کوهانه و دو کوهانه) [ن: پانزده دقیقه و ع: دو ساعت]، انگلهای داخلی و خارجی شتر و

روشهای مبارزه و پیشگیری از آنها [ن: نیم ساعت و ع: دو ساعت].

فضای آموزشی

فضای آموزشی (اعم از کلاس، عرصه و ...) مورد نیاز این دوره باید از طریق مرکز

آموزش روستاییان استان و یا شهرستان تأمین گردد.

چنانچه استانی دارای مرکز آموزش نباشد، می‌بایست از مکانهای مشابه (مطابق

دستورالعملهای دفتر آموزش روستاییان) استفاده نماید.

* ن: نظری و ع = عملی

- یادآوری: در هر صورت در زمینه فضای آموزشی دو نکته حائز اهمیت است:
 - فضای آموزشی باید با دستورالعملها و آئین‌نامه‌های دفتر آموزش روستاییان مطابقت داشته باشد.
 - یکی از عوامل اساسی ارزیابی این دوره آموزشی کیفیت فضاهای آموزشی خواهد بود.

شرایط قبولی

- کارآموزانی پذیرفته شده نهایی شناخته می‌شوند که حائز شرایط ذیل باشند:
- ۱- میانگین نمرات درس عملی و نظری وی از ۱۴ کمتر نباشد.
 - ۲- غیبت (موجه و غیرموجه) وی از $\frac{1}{5}$ کل ساعات دوره بیشتر نباشد.

اعطای گواهینامه

به کارآموزانی که این دوره را با موفقیت بگذرانند توسط مدیریت ترویج و مشارکت مردمی استان گواهینامه مهارت اعطاء خواهد شد.

فهرست مهارتها و تواناییهای کارآموزان (حیطه مهارتی و شناختی)

ردیف	عنوان	کلاس
۱۹	مقدمه	
۱	آشنایی با تاریخچه و مناطق پراکنش شتر در ایران و جهان	
۱۹	آشنایی با انواع نژادهای شتر شیری، گوشتی، دو منظوره و شناخت قدرت پرواری، کیفیت و کمیت لاشه، بازده غذایی، بازده لاشه، گوشت به استخوان و خصوصیات تیبی نژادهای مختلف	
۱۹	آشنایی با تولیدات شیر، گوشت، الیاف و پوست شتر	
۱۹	آشنایی با اهمیت مرتع، مراتع مختلف و ظرفیت آنها، گیاهان مورد علاقه شتر، گیاهان سمی و توانایی بهره‌برداری از مرتع و روشهای احیاء و تجدید پوشش مراتع	
۲۰	آشنایی با دستگاه تولید مثل نر و ماده، زمان بلوغ جنسی، سیکل فحلی، دلایل کاهش بازدهی تولید مثل، رشد و تلفات دیلاق و مراحل زایش و توانایی تشخیص فحلی و آبستنی و توانایی تغذیه دیلاق و خشک کردن شتر ماده	
۲۰	آشنایی با جایگاه و ابعاد آن، دستگاه گوارشی شتر، مزیت تغذیه شتر بر سایر دامها و توانایی تغذیه دیلاق، شترهای ۱ تا ۳ و بالغ و آشنایی با احتیاجات غذایی آنها	
۲۱	آشنایی با اصول بهداشت جایگاه، بیماریهای مهم شتر و توانایی ضدعفونی و سمپاشی جایگاه و پیشگیری از بیماریهای میکروبی، انگلی و پوستی شتر	
۲۱	بازدید از شترداری و دامپزشکی استان	

استاندارد مهارت و آموزش مدیریت پرورش شتر داشتی

رشته : علوم دامی

ردیف	عنوان توانایی و مطالب تئوری	عملیات کارگاهی		نام و مشخصات وسایل و تجهیزات
		زمان	تعداد	
۱	مقدمه (به اهمیت پرورش شتر، استفاده بهینه از مرتع، مزیت پرورش شتر بر دیگر حیوانات اشاره گردد) فصل ۱ منشاء و پراکنش شتر در ایران و جهان ۱-۱ منشاء و تاریخچه شترداری در ایران ۱-۲ جمعیت و پراکنش شتر در ایران و جهان	۵/۴۵		مازیک، وایت برد، اورهد نقشه پراکنش شتر ایران
۲	فصل ۲ طبقه‌بندی و شناسایی شترهای دنیا ۲-۱ طبقه‌بندی شتر از نظر شکل ظاهری (یک کوهانه و دو کوهانه) ۲-۲ طبقه‌بندی شتر براساس نوع استفاده (بارکشی و سواری) ۲-۳ طبقه‌بندی شتر براساس عملکرد (تولید) ۲-۳-۱ شترهای شیری دنیا ۲-۳-۲ شترهای گوشتی دنیا ۲-۳-۳ شترهای دو منظوره ۲-۳-۴ شترهای ایرانی ۲-۴ دورگ گیری در شتر و اهمیت آن ۲-۵ خصوصیات کلی نژادهای شیر، گوشتی و دونده	۲/۵		عکس و اسلاید از نژادهای مختلف ایران عکس و اسلاید از دورگهای موجود در کشور، عکس تیبیک نژاد شیری، گوشتی و دونده
۳	توليدات شتر ۳-۱ شیر شتر و ترکیبات آن و اهمیت استفاده از آن ۳-۲ لبنیات سازی شیر شتر ۳-۳ گوشت شتر و مقایسه آن با گوشت سایر نشخوارکنندگان ۳-۴ الیاف شتر و استفاده از آن در صنایع روستائی ۳-۵ پوست شتر	۱/۴۵	۳	مازیک، وایت برد اورهد و ... عکس شترهای لاما و غیره ...
۴	فصل ۴ مرتع و مرتعداری ۴-۱ اهمیت مراتع در تغذیه شتر ۴-۲ دسته‌بندی مراتع و ظرفیت مراتع برحسب تعداد شتر ۴-۳ گیاهان و درختچه‌های مورد علاقه شتر ۴-۴ گیاهان سمی موجود در مرتع و اثرات آن بر روی شتر ۴-۵ عادات چرای شتر در مرتع و مقایسه آن با نشخوارکنندگان دیگر ۴-۶ اهمیت چرای مخلوط شتر با گوسفند و گاو ۴-۷ روشهای علمی بهره‌برداری از مراتع (فرق، تناوب چرا، مدت بهره‌برداری و ...)	۲/۵	۴	مازیک، وایت برد اورهد و عکس اسلاید، فیلم آموزشی و ...

استاندارد مهارت و آموزش مدیریت پرورش شتر داشتی

رشته: علوم دامی

ردیف	عنوان توانایی و مطالب تنوری	عملیات کارگاهی		نام و مشخصات وسایل و تجهیزات
		زمان	وسایل	
۴-۸	روشهای کمک به احیاء و تجدید پوشش گیاهی مراتع			
۵	تولید مثل در شتر	کار در آزمایشگاه (مطابق راهنمای آموزش)	۳/۴۵	وایت برد، ماژیک اورهد، عکس اسلاید، فیلم آموزشی
۵-۱	آشنایی با دستگاه تولید مثل شتر			
الف)	آشنایی با دستگاه تولید مثل شتر ماده (ارونه)			
ب)	آشنایی با دستگاه تولید مثل شتر نر (لوک)			
۵-۲	بلوغ جنسی در شتر نر و ماده و زمان استفاده از آنها در جفتگیری و باروری			
۵-۳	سیکل فعلی در شتر (یک کوهانه و دو کوهانه)			
۵-۴	علائم فعلی و زمان مناسب جفتگیری			
۵-۵	مستی و علائم آن در شتر نر			
۵-۶	فصل فعلی شتر و روش جفتگیری شتر			
۵-۷	طول مدت آبستنی و روش تشخیص آبستنی			
۵-۸	بازدهی تولید مثل و دلایل کاهش بازدهی تولید مثل در شتر			
۵-۹	رشد و تلفات دیلاقها در دوره جنینی			
۵-۱۰	مراحل زایش و علائم آن			
۵-۱۱	آغوز و اهمیت تغذیه آن به دیلاق			
۵-۱۲	دوره شیردهی و روند شیردهی در شتر با توجه به سن			
۵-۱۳	زمان خشک کردن و خشک شدن شتر			
۶	جایگاه و تغذیه شتر		۵	وایت برد، ماژیک اورهد عکس، اسلاید و چارت کامل دستگاه گوارش شتر چارت منحنی شیردهی و ماده خشک مصرفی
۶-۱	جایگاه و ابعاد آن در شتر			
۶-۲	آشنایی با تشریح و فیزیولوژی دستگاه گوارش شتر			
۶-۳	مزیت تغذیه ای شتر بر سایر نشخوارکنندگان (ماده خشک مصرفی، قابلیت هضم و جذب، عادت به تغذیه با پروتئین پایین)			
۶-۴	منابع غذایی شتر (بونجه، گاه، جو، تفال، و ...)			
۶-۵	تغذیه شتر			
۶-۵-۱	تغذیه دیلاق از تولد تا شیرگیری و احتیاجات غذایی آن			
۶-۵-۲	تغذیه شترهای ۱ تا ۳ ساله (نر و ماده)			
۶-۵-۳	احتیاجات غذایی و تغذیه شتر در مراحل آخر آبستنی			
۶-۵-۴	احتیاجات غذایی و تغذیه شتر در مراحل مختلف شیردهی			
۶-۵-۵	احتیاجات غذایی و تغذیه شتر در مرحله خشکی			

استاندارد مهارت و آموزش مدیریت پرورش شتر داشتی

رشته : علوم دامی

ردیف	عنوان توانایی و مطالب تنوری	عملیات کارگاهی		نام و مشخصات وسایل و تجهیزات
		زمان	تعداد	
۶-۵-۶	احتیاجات غذایی و تغذیه شتر نر در فصل جفتگیری و بعد از آن			
۶-۵-۷	مقدار نیاز آب شتر و تأثیر آن در تولید و رشد حیوان			
۷	اصول بهداشت و پیشگیری از بیماریهای مهم شتر	۲/۵	۴	کار در کارگاه و جایگاه (مطابق راهنمای آموزش)
۷-۱	اصول بهداشت در جایگاه و مراتع پرورش شتر (خروج کود، ضد عفونی جایگاه و بدن دام، روشهای بهداشت مرتع)			
۷-۲	مواد ضد عفونی کننده مورد استفاده در شترداری و روشهای سمپاشی آنها در جایگاه و روی بدن دام			
۷-۳	بیماریهای مهم شتر			
۷-۳-۱	بیماریهای مهم میکروبی و عفونی شتر و روشهای پیشگیری از آنها			
۷-۳-۲	انگلهای داخلی و خارجی شتر و روشهای مبارزه و پیشگیری از آنها			
۷-۳-۳	بیماریهای مهم پوستی شتر و روش مبارزه و پیشگیری از آنها			
۸	بازدیدها گاه		۱۰	
۸-۱	بازدید از یک شترداری بزرگ در کشور			
۸-۲	بازدید از دامپزشکی استان			
*	جمع کل ساعات دوره		۲۶	۱۸۲۵

کد:

ضمیمه

کد:

پرسشنامه نظرخواهی از استاندارد آموزشی

بخش اول: ویژه مربیان آموزشی

مربی گرامی، پرسشنامه حاضر بمنظور گردآوری نظرات شما جهت بهبود شرایط آموزشی و اصلاح استانداردهای آموزشی تهیه شده است لطفاً با ارائه پاسخ دقیق ما را در جهت اصلاح کاستی‌های یاری نمائید.

مشخصات مربی:

مدرک تحصیلی
 عضو جهاد
 غیر عضو جهاد

سابقه تدریس $\frac{\text{داخل جهاد} = \text{سال} \quad \square \quad \text{ماه} \quad \square}{\text{خارج از جهاد} = \text{سال} \quad \square \quad \text{ماه} \quad \square}$ شهرستان محل خدمت:

۱- آیا مدت زمان پیش‌بینی شده در استاندارد برای ارائه سرفصلهای درسی مناسب است؟

بله خیر در صورتیکه پاسخ منفی است موارد دیگری که بنظرتان می‌رسد بنویسید.

.....
.....

۲- آیا شروط پیشنهاد شده در استاندارد جهت شرکت کارآموزان مناسب و مقتضی بود؟

بله خیر در صورتیکه پاسخ منفی است موارد دیگری که بنظرتان می‌رسد مرقوم فرمایید.

.....
.....

۳- بنظر شما آیا فرصتهای شغلی پیشنهاد شده در استاندارد مناسب است؟

بله خیر در صورتیکه پاسخ منفی است موارد دیگری که بنظرتان می‌رسد بیان فرمایید.

.....
.....

کد:

۴ - بنظر شما آیا موارد و عناوین غیر ضروری در استاندارد (جدول مهارت و آموزشی) ملاحظه می شود؟

در صورتیکه پاسخ مثبت است ضمن بیان دلایل، شماره ردیف عناوین مذکور را ذکر نمایید. بله خیر

شماره ردیف	دلایل

۵ - بنظر شما آیا در استاندارد واژه و اصطلاح غلط و یا دشوار و غیر مرسوم مشاهده می شود؟

در صورتیکه پاسخ مثبت است واژه پیشنهادی را ارائه نمایید. بله خیر

شماره ردیف	واژه یا مفهوم نادرست	واژه یا مفهوم اصلاحی و پیشنهادی

۶ - بطور کلی آیا در استاندارد جدول مهارت و آموزشی ضرورت دارد تغییرات (موردی - اساسی) انجام شود؟

در صورتیکه پاسخ مثبت است نظر تان را در جدول ذیل بنویسید. بله خیر

ردیف	عنوان توانایی و مطالب تئوری	کارگاه آموزشی	زمان		وسایل و تجهیزات
			نظری	عملی	

۷ - آیا شرایط مربوط به میزان تجربه و تحصیلات مربیان برای تدریس در دوره آموزشی مناسب است؟

در صورتیکه پاسخ منفی است موارد دیگر را مرقوم فرمایید. بله خیر

.....

۸ - در صورتیکه نظرات و پیشنهاداتی دارید که می تواند ما را در بهبود برنامه های آموزشی کمک و یاری

نماید آنرا مرقوم فرمایید.

.....

آدرس: لطفاً پس از پاسخ به سئوالات، پرسشنامه را در اختیار مجری قرار دهید.

پرسشنامه نظرخواهی از استاندارد آموزشی

بخش دوم: ویژه کارآموزان دوره

کارآموز محترم پرسشنامه حاضر بمنظور گردآوری نظرات شما جهت بهبود شرایط آموزشی و اصلاح استانداردهای آموزشی تهیه شده است لطفاً با ارائه پاسخ دقیق ما را در جهت اصلاح کاستی‌ها یاری نمائید.

مشخصات:

میزان سواد: شغل:
شهرستان یا روستای محل زندگی:

۱- تا چه حد مطالبی را که در طول این دوره، آموزش داده شد قبلاً می‌دانستید؟

کم متوسط زیاد خیلی زیاد

۲- موضوعات و مطالبی که در طول این دوره آموزش داده شد، تا چه اندازه درارتباط با مسائل شغلتان بوده است؟

کم متوسط زیاد خیلی زیاد

۳- بنظر شما آیا وسایل و ابزار آموزشی بکارگرفته شده در طول دوره، کافی و مناسب بوده است؟

بله خیر

۴- آیا ساعات مربوط به انجام آموزشهای عملی برای یادگیری شما کافی بوده است؟

بله خیر

۵- آیا در طول این دوره، بازدید علمی داشته‌اید؟

بله خیر

در صورتیکه پاسخ مثبت است، لطفاً بفرمایید این بازدید برای شما تا چه اندازه مفید بود.

کم متوسط زیاد خیلی زیاد

کد :

۶- اگر جهادسازندگی دوره دیگری را در ارتباط با شغلتان برگزار نماید آیا شما مایل هستید در آن دوره

خیر

بله

شرکت کنید؟

۷- در صورتیکه پیشنهاد یا انتقادی در مورد اجرای دوره دارید آنرا بنویسید.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

لطفاً بعد از اینکه سئوالات را پاسخ دادید، پرسشنامه را در اختیار مجری دوره قرار دهید.

کد:

پرسشنامه نظرخواهی از استاندارد آموزشی

بخش سوم: ویژه مجریان آموزشی

مجری محترم پرسشنامه حاضر بمنظور گردآوری نظرات شما جهت بهبود شرایط آموزشی و اصلاح استانداردهای آموزشی تهیه شده است لطفاً با ارائه پاسخ دقیق ما را در جهت اصلاح کاستی‌های یاری نمائید.

مشخصات مجری:

مدرک تحصیلی: رشته تحصیلی:

مسئولیت: شهرستان محل خدمت:

۱ - بنظر شما میزان استقبال روستاییان، بهره‌برداران و تولیدکنندگان جهت ثبت نام در این دوره تا چه حد است؟

کم متوسط زیاد خیلی زیاد

در هر صورت دلایل آنرا مرقوم فرمایید.

.....
.....

۲ - بنظر شما آیا شرایط شرکت در دوره و مشخصات کارآموزان در استاندارد مناسب است؟

خیر بله

در صورتیکه پاسخ منفی است مواردی که باید اضافه و یا حذف شود، بنویسید.

.....
.....

کد:

۳- بنظر شما آیا وسایل و تجهیزات آموزشی پیش‌بینی شده در استاندارد قابل دسترسی بوده است؟

بله خیر

در صورتیکه پاسخ منفی است مواردی که باید مورد توجه برنامه‌ریزان آموزشی قرار گیرد را ذکر نمایید.

.....
.....

۴- بنظر شما آیا مشخصات کادر آموزشی (مربیان) پیش‌بینی شده در استاندارد مناسب است؟

بله خیر

در صورتیکه پاسخ منفی است دلایل آنرا بیان نمایید.

.....
.....

۵- لطفاً بفرمایید برای اجرای این دوره با چه مشکلاتی مواجه بودید؟

.....
.....
.....

۶- چنانچه پیشنهاد یا انتقادی در مورد هر یک از عناوین مندرج در استاندارد دارید مرقوم نمایید.

.....
.....
.....
.....

لطفاً بعد از تکمیل پرسشنامه آنرا به مدیریت ترویج و مشارکت مردمی (اداره آموزش روستاییان)

عودت فرمایید.